

Hini og so vit!

Í hesum døgum verður hildin ein stór umhvørvisráðstevna í Bergen í Noregi við luttøku av umboðum í flestu av heimsins londum.

ENDAMÁLID við hesi ráðstevnu er at steðga teirri hótandi dálkingini, ið er vörðin eitt stóruðg stórri vandamál í fleiri og fleiri londum.

STIGTAKARARNIR til hesa ráðstevnu vóna, at ítökilig úrslit, sum enda við veruligum tiltøkum, kunnu spyrjast burtur úr stevnuni, tí vit kunnu ikki bara hyggja at, meðan jörðin øll verður dálkað.

TAÐ er so eisini vörðin ein sannroynd í dagsins samfeløgum, at dálking ikki er avmarkað til eitt ávíst land. Dálkingin er vörðin so umfeyrandi og oyðandi, at hon kennir ikki landamark. Hetta krevur tí, at øll lond samarbeiða. Tað nyttar t.d. lítið hjá Vesturtýsklandi at brúka milliárdir av D-markum í bardaganum móti dálkingini, um grannalandið Eysturtýsklandi visir fullkomna líkasælu við dálkingini.

EIN øtast við, tá stóru útlendsku sjónvarpsstjóðirnar í hesum døgum vísa myndir úr serstakliga londunum í Eystureuropa. Kommunistsku stýrisskipanirnar hava rætt og slætt ignorað alt slag av dálking frá stóridnaðinum. Við tí úrsliti, at náttúran nærum hevur fingið mønusting. Fólk gerast álvarsliga sjúk. Barnadeyðin er ovur-stórur. Samfeløgini eru vörðin sjúk

uppá likam og sál av hesi einrarleysu og tamarhaldsleysu eiturdálking.

TAÐ er tí ikki lógið, at londini vestanfyri serliga, sum eisini verða rakt av hesi dálking, vilja hava eystureupparar at steðga hesi dálking. Ja so stór hótan er hon móti grannunum, at londini í Vesturheiminum fegin vilja gjalda stórar upphæddir fyri at hjálpa hesum londum at minka ella sleppa heilt av við dálkingina.

UM somu tíð sum menn og kvinnur við miklum álvara tosa um dálkingina av umhvørvinum sum ein av mannaættarinnar fingindum nummar 1 í dag, so finnst tað í okkara egna líta dunnuhyli fólk, sum heldur enn fegin vilja siggja millum fingrarnar við dálking. Ja sjálvstýrverandi framstandandi politikarar gera gjøldur burtur úr hesum álvarsmáli heldur enn at viðgera tingini ærliga og sakliga.

TAÐ málið vit her sipa til er dálkingin frá einum ídnaðarviðri í Klaksvík stutt herfyri. Hóast tað er staðfest, at vandamikil evni frá virkinum renna út á sjógv, so tykist sum ovasta leiðslan á virkinum - sambart almennu fjølmiðlarnar - ikki heldur nakra orsök vera til at steingja virkið fyri harvið at steðga dálkingini. Tað er als ikki uppgávan hjá virkinum sjálvum at spandera pengar uppá hetta málið so ella so.

SAMBART Degi og Viku skal nevndarformaðurin á virkinum hava sent kommuni bræv, har hann visir á, at tað er uppgávan hjá kommununi

at beina fyri vandamiklum burturkasti. Hetta er nakað, sum virkini als ikki hava ráð til.

TAÐ er fyrrverandi løgtingsmaður, ið hevur verið við til at gera og samtykkja lógir um umhvørvisvernd, sum sigur hetta. Ein øtast. Sjálvandi eiga kommunur at vísa dálkingarvandum ans, men tað má vera uppgávan hjá vinnuni sjálvri fyrst og fremst at syrgja fyri, at virkini ikki dálka, og at tey halda galdandi reglur og lógir um dálking av umhvørvinum.

ADRASTADNI siggja vit, hvussu myndugleikarnir sekta virki, sum ikki yvirhalda galdandi reglur um dálking av umhvørvinum. Men her hjá okkum, ja her gongur jú alt, her ber alt til, tað ber eintil til at vísa alla ábyrgd frá sær um somu tíð sum ein ger gjøldur burtur úr slíkum álvarsmáli. Tað er nú heldur ikki so langt síðani, at borgarstjórin í Havn fór í opið kríggi við okkara heilsumyndugleikar og vartaði upp við eini niðurgerðandi og vanvittugari grein eftir danskan antiumhvørvisi í Dimmalætting. Men hetta at seta kilar í arbeiði hjá teimum, sum eru sett at vera á varðvaldi móti dálking ol. er so heldur einki nýtt fyri ávisar politikarar her á landi.

TAÐ er tó at vóna, at okkara myndugleikar fara at liva upp til ynskini og krøvini til tess at forða fyri dálking. Tað er eingin ivi um, at tað eru mangir aðrir syndarar kring landið. Vit hava nevnliga ikki havt traditiðn fyri at gera fløgur í fyrirbygging av dálking. Í so má er umrødda virkið í Klaksvík einki undantak.

MEN hetta loyvir so ikki einum virki, sum arbeiðir við vandamiklum tungmetallum at skríva kranan frá og sleppa hesum evnum á sjógv og harvið dálka ta hav, sum annars er okkara lívgrundarlag.

KANSKA henda eina hendingin í Norðoyggjum fær okkara myndugleikar, tað veri so kommunur og almenna stovnar, at rakna við og fara at hyggja eitt sindur nærri at tí dálking sum vituliga fer fram serliga í okkara firðum hvønn dag.

VIT eru erin, tá vísindamenn kunnu staðfesta, at okkara sjógvur er tann reinasti í heiminum. Men henda sannroyndin má ikki gerast ein koggi hjá framleiðandi vinnulívinum. Øll mugu vit miðvíst vera á vakt fyri at fyrirbygja dálking. Vit hava ongan rætt at krevja av okkaru skotsku grannum, at teir skulu ikki útyggja kjarnorkuverkini har, um vit ikki eisini sópa fyri egnum durum. Og vit kunnu heldur ikki loyva okkum at havast at londunum í Eystureuropa, um vit sjálv vísa líkasælu við dálking av okkara egna umhvørvi. Vónandi fer ráðstevnan í Noregi og tær óhugnaliga myndirnar úr Pólandi, Eysturtýsklandi og øðrum londum at minna allar føroyingar á, hvussu neyðugt tað er, at eisini vit taka dálkingarvandan í álvara.

jamú

Frámhald av síðu 1

Hálsi nummar 3.

Tað hevur nógv at siga, at vit kunnu vera undir somu lon, tí higartil hava vit verið í hvør sínum herðashorni sigur Robert, nú teir triggir Magni Dalsgarð, Ziska Ziskason og hann sjálvur eru fluttir inn í nýggj arbeiðshøli.

Allir eru teir bjartskygdur, hóast tíðirnar her á landi heldur tykkast ganga tann øvugta vegin við, at alt verður málað svart omaná svart.

Teir halda seg ikki verða førar fyri at loysa allar trupulleikarnar hjá fiskivinnuni her og nú, men trúgva, at eitt miðvíst arbeiði kann geva úrslit, sum kemur at gagna okkum øllum.

Teir hava annars eina fortíð á Føroya Fiskasølu, allir triggir, sum nú skulu til at kappast við somu fyrstøku um søluna av føroyskum fiskavörum.

Sjálvur heldur Robert Poulsen, at tað er gott við

kapping og ivast hann heldur onga løtu í, at eisini Fiskasølan er fegin um, at meiri kapping kemur í, soleiðis at alt samfelagið í síðsta enda fær meira fyri okkara fisk.

Men rokna teir so við, at vit við fleiri nýggjum fiskasølufrýtøkum kunnu økja um okkara útflutningsvirði!

Robert Poulsen: -Nú skal ein altíð vera varðin ikki at taka munin ov fullan, tí ein má fyrst vísa í verki, hvat ein dugir til. Men skal eg vera ærligur, so haldi eg, at vit kunnu fáa meira fyri somu nøgdir av fiski, sum í dag verða útfluttar. Tað ræður bara um at bera seg rætt at.

Uppá fyrispurning um tað merkir, at hann gevur teimum politikarum og fólkum annars, sum hava víst á, at Føroya Fiskasøla fær ov lítið fyri okkara útflutning, rætt, sigur hann, at soleiðis má tað skiljast.

Sjálvur heldur hann, at tað henda stórar broyt-

ingar í allari skipanini við veiðu, framleiðslu og sølu av fiski úti í heimi.

Fyrr hevur tað verið so, at stórar multinationalar fyrstøkur sum Unilever og Nestle, sum keypti Findus í síni tíð, vildu hava eftirlit við øllum liðum líka frá fiskiskapi, til vøran lá á boðrinum hjá brúkararum. Hetta er broytt nú og vilja hesar somu fyrstøkur nú heldur konsentrera seg um sjálva marknaðarføringina og lata aðrar um veiðu og framleiðslu. Hetta er ein gongd, sum vit fara at siggja meira til, og tað er eisini slíka vend við eiga at venja og laga okkum til sigur Robert Poulsen, sum visir á, at vit hesi seinastu árinu hava fingið nógv ung útbúgvín fólk heimaføttur at arbeiða í fiskivinnuni.

-Eg vænti mær nógv av teimum, og haldi, at tað er hetta nýggja ættarliðið, vit skulu seta okkara álit á, soleiðis, at tað vera munandi betri gróðarlíkindi at koma viðari. Tað vera tey,

sum fara at vera førar at liva seg inn í ta sinnlagsbrotying, sum vissuliga eisini skal til her heima, bæði tá tað snýr seg um veiðu, framleiðslu og sølu av okkara fiski.

-Men vera tit so førir fyri at gera tað betri enn Fiskasølan?

-Eru vit ikki tað, so hava vit als rætt til at royna okkum ella vera til. Endamálið er at klára uppgávuna at selja okkara fisk betur enn aðrir, soleiðis at okkara fyrstøka kann yvirleva og soleiðis, at samfelagið sum heild fær meira burtur úr.

-Nú hevur stjórnin í Føroya Fiskasølu víst á, at meginparturin av fiskinum teir selja er liðugvøra, og at tað tí ikki fæst meira fyri fiskin enn stóðan er í dag. Er tú samdur við honum í tí?

-Tað eri eg ikki. Við undantak av uppsanum, sum vit vita bert kann seljast til ein avmarkaðan marknað í Týsklandi og Fraklandi sum ikki liðug

vøra, so ber til at gera nógv meira við annan fisk í Føroyum, og harvið økja um útflutningsvirðið. Eingin skal siga mær, at saltfiskur pakkaðu í ballir ella á platti er ein endalig liðugvøra. Tá stjórnin í Føroya Fiskasølu sigur hetta um meginpartin av útflutninginum, so er tað ein heimagjörd definitiðn. Har eru vit avgjørt ikki samdir.

Men á einum øðrum øki tykkast stjórnirnar í Føroya Fiskasølu og Faroe Waters at vera samdir. Tað er í spurninginum um EEC.

-Eg eri sannførdur um, at tað besta fyri okkum er at fáa limaskap í EEC. Kunnu vit fáa eina góða frihandilsavtalu nú, so er tað eisini gott, men eg rokni við, at tann endaliga loysnin verður limaskapur.

Robert Poulsen heldur annars, at tað veður Europa vit mugu satsa uppá í framtíðini. Amerikanski marknaðurin fer at minka niður í lítið og

einki við undantaki av alifiskinum.

Hvat viðvíkur identiteti okkara um vit koma uppí EEC, so heldur Robert Poulsen ikki, at tað fer at nerva okkum nakað.

-Vit koma at varðveita okkara tjóðskaparligu virði eisini í EEC. Og hvat viðvíkur fiskiveiði undir Føroyum, so rokni eg við, at EEC fer at lata okkum sjálvar fult og heilt hava avgerðarrætt til okkara egna sjógv, nú vit eru ein smátjóð.

-Vit byrjaðu í 1. geari, nú rokni eg við at vit seta í hægri gear sigur ein bjartskygdur Robert Poulsen at enda.

Hann leggur aftrat, at tað er størsta stavnald teirra at byggja upp eina seriøsa fyrstøku, sum í gæringi kann vísa, at tað ber til at koma burtur úr tí naggatðni, sum bæði tilvirkning og søla av føroyskum fiskavörum er komin í.

jan